

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

SAVAŞ PİLOTU

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

SAVAŞ PİLOTU

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu

Genel Yayın Yönetmeni: Özlem Esmergül

Çevirmen: Sinem Kılıç

Editör: Devrim Yalkut

Sayfa Düzeni: Melike Doğan

Kapak Tasarım: Melike Doğan

Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Genç Destek: Haziran 2021

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN: 978-625-441-270-7

© Genç Destek

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Destek Dukkan

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

Genç Destek, Destek Yayınları'nın tescilli markasıdır.

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Kaybettiklerimiz, anılarınızda hep güzeldir.

Fransızca aslından çeviren: Sinem Kılıç

1939-1940 savaş dönemindeki tüm savaş uçuşlarım sırasında cephede sırayla yoldaşlarım olan ve hayatım boyunca sadık dostları olacağım Komutan Alias'a, tüm Büyük Keřif¹ 2/33 Hava Grubu arkadaşlarıma ve özellikle de gözlemci Yüzbaşı Moreau ve gözlemci teğmenler Azambre ve Dutertre'e ithaf ediyorum.

1 II. Dünya Savaşı sırasında Fransız ordusu bünyesindeki hava keşif grubunun adı.

I

Rüya görüyorum, şüphesiz. Lisedeyim, on beş yaşımdayım. Sabırla geometri problemimi çözüyorum. O siyah çalışma masasına yaslanmış, pergel, cetvel ve iletkeyi hakkını vererek kullanıyorum. Çalışkan ve sessizim. Yakınımdaki arkadaşlar alçak sesle konuşuyorlar. Biri karatahtaya sayılar sıralıyor. Daha az ciddiye alanlarsa briç oynuyorlar. Arada rüyada daha da derinlere dalıyorum ve pencereden dışarıya göz atıyorum. Bir ağaç dalı güneşte tatlı tatlı sallanıyor. Uzun uzun izliyorum. Dikkati dağınık bir öğrenciyim... Masa, tebeşir, karatahtanın çocuksu kokusundan aldığım zevk kadar bu güneşi tatmaktan da zevk alıyorum. Büyük bir sevinçle kendimi iyi korunmuş olan bu çocukluğun içine hapsediyorum! Şunu iyi biliyorum ki önce çocukluk, lise ve arkadaşlar vardır. Sonra sınavlara girilen, diploma alınan ve yüreğinde bir sıkışmayla geçilen o kapının arkasında hemen adam olunan o gün gelir. O zaman toprağa daha ağır basar adımını. Hayattaki yolunu artık çizmeye başlamıştır. Bunlar yolunun ilk adımlarıdır. Sonunda silahlarını gerçek rakiplere karşı deneyecektir. Cetvel, gönye ve pergeli dünyayı inşa etmek ya da düşmanların üstesinden gelmek için kullanacaktır. Artık oyun oynamak yoktur!

Bir lisenin hayatla yüz yüze gelmekten genellikle korkmadığını biliyorum. Bir liseli sabırsızlıkla yere ayaklarını vurur. Bir insan hayatındaki tasalar, tehlikeler, acılar bir lisenin gözünü korkutmaz.

Ama işte ben tuhaf bir liseliyim. Mutluluğunu bilen ve hayatla yüzleşmek için o kadar da acelesi olmayan bir liseliyim ben...

Dutertre geçiyor. Onu çağırıyorum.

“Şuraya otur, sana bir kâğıt numarası göstereceğim.”

Ve ona maça asını bulduğum için seviniyorum.

Karşımda, benimki gibi siyah bir çalışma masasının üstünde Dutertre bacaklarını sarkıtarak oturuyor. Gülüyor. Alçakgönüllü bir biçimde gülümsüyorum. Pénicot da bize katılıyor ve kolunu omzuma koyarak, “Eee, dostum...” diyor.

Tanrım, tüm bunlar ne kadar tatlı!

Bir gözetmen (*Sahi bu bir gözetmen mi gerçekten?*) iki arkadaşı çağırmak için kapıyı açıyor. Cetvellerini ve pergellerini bırakarak ayağa kalkıp çıkıyorlar. Bakışlarımızla takip ediyoruz. Onlar için lise bitmiştir. Onları hayatın içine bırakıyorlar. Bilgileri hizmet edecek. Yetişkin insanlar gibi hesaplarının formüllerini rakiplerine karşı deneyecekler. Sırası gelen herkesin çekip gittiği lise garipliği... Büyük vedalar yoktur. Bu iki arkadaş orada bize dönüp bakmadılar bile. Hatta hayattaki rastlantılar belki de onları şu anda bize çok uzakta olan Çin’den bile daha uzağa götürecek. Çok daha uzağa... Liseden sonra, hayat insanları dağıttığında yeniden görüşeceklerine söz verebilirler mi?

Sıcak bir anne kucağının huzuruyla yaşayan biz diğerleri, bu ayrılıklara boyun eğiyoruz...

“Dinle Dutertre, bu akşam...”

Ve kapı ikinci kez açılıyor. Bir kararı bildiren o sözleri duyuyorum:

“Yüzbaşı Saint-Exupéry ve Teğmen Dutertre, kumandanın odasına.”

İşte lise biter ve hayat başlar.

“Sen biliyor muydun bizim sıramız olduğunu?”

“Pénicot bu sabah uçtu.”

Bizi çağırdıklarına göre kesin göreve gidiyoruz. Mayıs ayının sonundayız, tamamen geri çekilmiş ve yıkım içindeyiz. Mürettebat, bir orman yangınına bardakla su atarcasına feda ediliyor. Her şey yıkım halindeyken riskler nasıl tartışılabilirdi ki? Yine de tüm Fransa için elli Büyük Keşif mürettebatıyız. 23’ü bizim 2/33 Grubu’nda olan, üçer kişilik elli mürettebat. Üç hafta içinde bu 23 mürettebatın on yedisini kaybettik. Mum gibi eridik. Dün Teğmen Gavoiille dedim ki:

“Savaştan sonra bunu göreceğiz.”

Ve Teğmen Gavoiille şöyle yanıt verdi:

“Ama savaştan sonra hayatta kalacaktıysınız gibi davranmıyorsanız hiç yüzbaşım.”

Gavoiille şaka yapmıyordu. Bu hiçbir işe yaramayacak bile olsa bizi ateşe atmaktan başka çare olmadığını biliyoruz. Tüm Fransa için elli mürettebatız. Fransız ordusunun tek stratejisi bu! Bu yanmakta olan uçsuz bucaksız bir orman ve onu söndürmek için feda edilecek olan birkaç bardak su: Feda edeceğiz...

Doğru olan budur. Kim şikâyet etmeyi düşünür ki? Bizde asla “Peki komutanım. Evet komutanım. Sağ ol komutanım. Anlaşıldı komutanım”dan başka bir biçimde cevap verildiği duyulmamıştır. Ama bu savaşın sonundaki, diğer duygulara karşı baskın olan bir duygudur. Anlamsızlık. Etrafımızda her şey patlıyor. Her şey yıkılıyor. Bu o kadar eksiksiz ki ölümün kendisi anlamsız görünüyor. Ölümün kendisi bile ciddiyetten yoksun bu karmaşanın içinde...

Komutan Alias’ın yanına gidiyoruz.

(Bugün hâlâ aynı 2/33 Grubu’na Tunus’ta komuta ediyor.)

“Günaydın Saint-Ex. Günaydın Dutertre. Oturun.”

Oturuyoruz. Komutan masanın üstüne bir harita açıyor ve emir erine dönüyor:

“Bana hava raporunu getir.”

Sonra, masada kalemini tıklatıyor. Onu inceliyorum. Yorgunluk izleri var. Uyumamış. Kaybolan bir kurmayı, tümen kurmayını, alt tümen kurmayını bulmak için arabayla mekik dokudu. Yedek malzeme vermeyen levazım depolarına karşı savaşılmaya çalıştı. Kördüğüm olmuş bir trafiğe yakalandı. Yer değiştirme ve yeniden konuşlanmayı komuta etti, çünkü acımasız bir alacaklının takip ettiği çulsuz sefiller gibi yer değiştiriyoruz. Alias, her seferinde uçakları, kamyonları ve 10 tonluk malzemeyi kurtarmayı başardı. Ama gücün ve sinirlerin tükendiğini tahmin edebiliyoruz.

“Pekâlâ, şimdi...”

Bize bakmıyor ve durmadan masaya vuruyor.

“Bu oldukça can sıkıcı...”

Sonra omuzlarını silkiyor ve “Bu oldukça can sıkıcı bir görev. Ama genelkurmay önemsiyor. Çok önemsiyorlar bu işi... Tartıştım ama diretiyorlar. Bu iş böyle işte” diyor.

Dutertre ve ben pencereye bakıyoruz, sakın bir gökyüzü. Tavukların gıdıklamasını duyuyorum, çünkü komutanın odası bir çiftlikte ve haberleşme odası da okulda. Yaz mevsimini, olgunlaşan meyveleri, büyümeye başlayan civcivleri, uç veren buğdayları bu kadar yakınımızda olan ölümle karşılaştıramayacağım. Yaz mevsiminin sakinliğinin ölümle nasıl çelişeceğini de, bunca şeyin tatlılığının nasıl bir ironi olacağını da anlamıyorum. Ama aklıma belli belirsiz bir düşünce geliyor: “Bozulan bir yaz mevsimi bu. Arızalı bir yaz...”

Terk edilmiş harman makineleri gördüm. Terk edilmiş biçerbağlarlar. Yoldaki hendeklerde terk edilmiş bozuk arabalar. Terk edilmiş köyler. Böyle boş bir köyün çeşmesinin suyu da boşa akıyordu. İnsanların onca emek verdiği saf su bataklığa dönüşüyordu. Birdenbire saçma bir görüntü geliyor aklıma. Bozuk saatler. Bütün bozuk saatler. Köyün kiliselerinin saatleri. İstasyonların saatleri. Boş evlerdeki sarkaçlı saatler. Ve kaçan saatçinin vitrininde bu ölmüş saatlerin oluşturduğu mezarlık.

Savaş...

Saatler artık kurulmuyor. Artık pancar toplanmıyor. Artık vagonlar tamir edilmiyor. Ve içmek için veya köylülerin pazar günleri beyaz dantellerini ağartmak için bir düzen oluşturarak elde ettiği su, kilisenin önünde bir bataklığa dökülüyor. Ve yaz mevsiminde ölüyorlar.

Sanki bir hastalığım varmış gibi ve doktor bana “Bu oldukça can sıkıcı...” demiş gibi... Öyleyse vasiyet vermemi düşünmek gerekirdi, geride kalacak olanlara. Sonuçta Dutertre ve ben feda edileceğimiz bir görev söz konusu olduğunu anladık.

“Mevcut koşullar yüzünden riskleri hesaba katmak pek mümkün değil” diyerek bitiriyor komutan.

Elbette. “Pek mümkün değil.” Ve bunda kimsenin suçu yok, ne melankolik olan bizlerin ne sıkıntılı olan kumandanın ne de emirler veren genelkurmayın. Kumandan şikâyet ediyor çünkü bu emirler saçma. Biz de bunu biliyoruz, fakat genelkurmay bizzat biliyor. Emirler veriyor çünkü vermek zorunda. Bir savaş sırasında bir genelkurmay emir verir. Bunları, güvenle yakışıklı atlılara ya da daha modern anlamıyla motosikletlilere emanet eder. Bu yakışıklı atlıların her biri, orada karmaşanın ve umutsuzluğun hüküm sürdüğü yerde burnundan soluyan bir attan inerek yere ayak basar. Bir kâhin gibi geleceği gösterir ve beraberinde gerçekleri getirir. Böylece emirler dünyayı yeniden inşa eder.

Bu, savaşın temel hatlarıdır. Savaşın renklendirilmiş tasvirleri. Ve herkes, elinden geldiğince savaşı savaş gibi göstermek için uğraşır. Bunu, dindarca yapar. Oyunu kurallarına göre oynamaya çalışır. Belki de o zaman bu savaş gerçekten bir savaşa benzetebilecektir.

Ve bir savaşa benzesin diye mürettebat amaçsızca feda edilir. Kimse kendine bu savaşın bir şeye benzemediğini, hiçbir anlamı olmadığını, bir çerçeveye oturmadığını ve kuklalarla artık bir bağlantısı olmayan iplerin büyük bir

ciddiyetle ekıştırildiğini itiraf etmez. Genelkurmaylar hiçbir yere varmayacak olan bu emirleri bir inançla verirler. Bizden elde etmesi imkânız olan bilgiler elde etmemiz istenir. Hava kuvvetleri, genelkurmaylara savaşı izah etmeye kalkışamaz. Hava kuvvetleri, gözlemleriyle varsayımları kontrol eder. Ama varsayımlar yoktur artık. Ve sonuç olarak, elli kadar mürettebattan beklenen şey tek bir çizgisi bile çizilmemiş bir savaşa bir yüz çizmeleridir. Bir falcılar kabilesiymişiz gibi bize gelirler. Gözlemci falcım Dutertre'e bakıyorum. Dün bölükten bir albaya şu şekilde itiraz ediyordu:

“Peki ben yerden on metre yüksekte ve saatte beş yüz otuz kilometre hızla nasıl mevzileri tespit edeceğim?”

“Bakın, aşağıdan size ateş açıldığı yerde görmüş olacaksınız! Size ateş açılırsa mevziler Almanlarındır.”

“Çok güldüm” diye tamamlıyordu sözünü Dutertre tartışmadan sonra.

Çünkü Fransız askerleri daha önce hiç Fransız uçağı görmemişlerdi. Onlardan Dunkerque'ten Alsace'a kadar dağılmış olan bin tane var. Ama bunların sonsuzlukta dağılmış gibi olduğunu söylemek daha doğru olurdu. Ayrıca bir uçak cepheden ateş açarak geçtiğinde o kesin Alman uçağıdır. Bombalarını bırakmadan önce onu aşağı indirmek gerekir. Son gürültüsü, sadece makineli tüfekleri ve hızlı ateş gücündeki topları boşa alışdır.

“Böyle bir yöntemle toplanan bilgiler önemli olacak!” diye ekliyor Dutertre.

Ve bunlar göz önüne alınacaktır çünkü savaşın temel çerçevesinde bilgilerin de hesaba katılması gerekir.

Evet ama savaş da savaşıktan çıkmıştı.

Neyse ki bilgilerimizin asla hesaba katılmayacağını iyi biliyoruz çünkü onları veremeyeceğiz. Yollar tıkanmış ve telefonlar çalışmıyor olacak. Genelkurmayın yeri acil olarak değiştirilecek. Düşmanın mevzii hakkındaki önemli bilgileri düşmanın kendisi sağlayacak. Birkaç gün önce Laon yakınlarında safların olası durumu hakkında tartışıyorduk. Generale bir irtibat teğmeni gönderiyoruz. Üssümüzün olduğu yerle generalin bulunduğu yerin tam ortasında teğmenin arabası, yolun karşısındaki bir buharlı silindir aracıyla çarpışıyor, arkasında zırhlı iki araç var. Teğmen U dönüşü yapıyor ama ateş açan bir makineli tüfek onu öldürüyor ve şoförü yaralıyor. Zırhlı araçlar, Almanlar.

Aslında genelkurmay yandaki odadan soru sorulan bir briç oyuncusuna benziyor:

“Maça kızını ne yapmalıyım?”

Diğer odadaki genelkurmay omuzlarını silkiyor. Oyunu görmüyorken ne cevap verebilir ki?

Ama bir genelkurmayın omuzlarını silkmeye hakkı yoktur. Bazı unsurları gözden geçirirse onları elinde tutmak için ve savaş devam ettiği sürece tüm ihtimalleri denemek için onları harekete geçirmelidir. Görmüyor olmasına rağmen harekete geçmeli ve harekete geçirmelidir. Ama maça kızına rasgele bir rol vermek zordur. Önce şaşkınlıkla, sonra açık bir şekilde olacakları önceden görebilmiş olduğumuz gerçeğini göstermiştik ve sonra yıkım başladığında yapılacak bir şey olmadığını. Bir yığın sorunla boğularak yenilen tarafın sorunları çözebilmek için piyadesini, topçusunu, tanklarını ve uçak-

larını sonuna kadar kullandığı zannedilir... Ama yenilgi, sorunlardan kaçmak yüzünden gelir. Artık oyuna dair bir şey bilinmiyordur. Uçakların, tankların, maça kızının ne yapılacağı bilinmez.

Ona etkili bir rol bulmak için beyninizi kazıdıktan sonra maça kızı rasgele masaya fırlatılır. Kaygı devam eder ama heyecan yoktur. Ancak zafer heyecanla sarmalanır. Zafer örgütler ve zafer inşa eder. Ve taşıdığı taşlardan herkesin soluğu kesilir. Ama yenilgi insanları bir tutarsızlık, sıkıntı ve her şeyin ötesinde değersizlik duygusuna sürükler. Çünkü her şeyden önce, bizden istenen görevler boşunadır. Her geçen gün daha da anlamsızdır. Ne kadar kan dökülürse o kadar anlamsızdır. Emirleri verenlerin, bir dağın yerinden oynamasına karşı koymak için son kozlarını masaya atmaktan başka çareleri yoktur.

Dutertre ve ben, bu son kozlardanız işte ve komutanı dinliyoruz. Bize öğleden sonraki programı anlatıyor. Bizi, yedi yüz metre yükseklikte on bin metrelik uzun bir dönüş güzergâhı olan Arras bölgesindeki tankların park bölgesine uçuşa gönderiyor ve bunu söylerken ses tonu sanki şöyle diyormuş gibi:

“Sonra sağdan ikinci sokağa dönerek ilk meydanın köşesine kadar giden yolu izleyeceksiniz; orada bir tütüncü var, oradan bana kibrit alacaksınız.”

“Peki komutanım.”

Görev ne kadar çok ya da az önemliyse onu verirken kullanılan dil de o kadar çok ya da az coşkuludur.

Kendi kendime “fedai görevi” diyorum. Düşünüyorum... Birçok şey düşünüyorum. Hayatta kalırsam dü-